

Nr 55

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1957/58 till musikaliska akademien med musikhögskolan jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(2:a avd.)

1:o) Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln framställda förslag (punkt 68, s. 101—107 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1957), vilket innebär en anslagshöjning med 105 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1957/58, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för musikaliska akademien med musikhögskolan, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1957/58:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	433 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	5 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	512 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	201 600
Summa kronor	1 153 000

c) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 153 000 kronor.

2:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69, s. 107 och 108), vilket innebär en anslagsminskning med 12 300 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 53 200 kronor.

3:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikinstrument samt underhåll och vård av instrument.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70, s. 108), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikinstrument samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 38 000 kronor.

4:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, s. 108 och 109), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

5:o) **Nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan m. m.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Werner m. fl.* (I: 185) och den andra inom andra kammaren av herr *Hallén m. fl.* (II: 86), har hemställts,

1) att riksdagen måtte besluta att anvisa ett investeringsanslag till nybyggnad för Musikaliska akademien med musikhögskolan med 500 000 kronor för utförande av rivnings-, sprängnings- och schaktningsarbeten och därmed sammanhängande planeringsarbeten i nybyggnad för Musikaliska akademien med musikhögskolan;

2) att de av Kungl. Maj:t föreslagna anslagen till Musikaliska akademien med musikhögskolan måtte höjas med ett reservationsanslag av 65 000 kronor till inredning och utrustning av nya lokaler.

Till nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan har för budgetåren 1953/56 anvisats investeringsanslag å tillhoppa 3 600 000 kronor. Såsom framgår av 1953 års statsverksproposition (bilagan 29, punkten 2) har de totala kostnaderna för nybyggnaden enligt prisläget den 1 juli 1952 beräknats till 8 500 000 kronor. Byggnadsföretaget är avsett att utföras

i tre etapper. Första etappen, för vars genomförande nyssnämnda belopp av 3 600 000 kronor anvisats, är numera till större delen färdigställd. Den omfattar byggnad för musikhögskolans undervisningslokaler. Andra etappen skall omfatta en byggnad, som skall inrymma bland annat administrationslokaler samt en stor orgelsal. Den tredje etappen skall avse en byggnad för högskolans bibliotek och för musikhistoriska museet.

Byggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor till påbörjande av andra etappen av nybyggnaden för musikaliska akademien med musikhögskolan.

Musikaliska akademien har för budgetåret 1957/58 gjort framställning om ett reservationsanslag av 65 000 kronor, motsvarande ungefär en tredjedel av de beräknade kostnaderna för en orgel till den stora orgelsal, som ingår i byggnadsföretagets andra etapp.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 3 januari 1957 funnit ifrågavarande framställningar icke föranleda någon *Kungl. Maj:ts* åtgärd.

I *motionerna I: 185* och *II: 86* har anförts bland annat följande.

Ett avslag på byggnadsstyrelsens framställning innebär, att utförandet av andra och tredje etapperna fördröjes minst två år i jämförelse med vad som ursprungligen avsetts.

För att det redan förlängda uppehållet mellan första och andra etapperna inte onödigtvis skall förlängas ytterligare, böra under budgetåret 1957/58 utföras åtminstone de i andra etappen ingående rivnings-, sprängnings- och schaktningsarbetena. Kostnaderna härför kunna beräknas till cirka 500 000 kronor.

Redan i yttrande den 24 november 1952 över byggnadsstyrelsens skrivelse den 7 november samma år framhöll *Musikaliska akademins styrelse* olägenheterna med utförandet i etapper av en byggnad för här avsedda ändamål. Icke minst med tanke på bibliotekets högst otillfredsställande lokala förhållanden betonade styrelsen, att därest ett utförande i etapper av statsfinansiella skäl skulle visa sig nödvändigt, de skilda byggnadsetapperna måste följa omedelbart på varandra, så att ny biblioteksbyggnad med det snaraste bleve uppförd.

Därest anslag beviljas för igångsättande av andra etappen under budgetåret 1957/58, bör även ett anslag å 65 000 kronor ställas till förfogande för att möjliggöra beställning av den i denna etapp ingående stora orgeln, så att dess färdigställande inte försenas.

Utskottet, som icke är berett att tillstyrka bifall till de vid innevarande års riksdag väckta *motionerna I: 185* och *II: 86*, vill — under hänvisning till vad utskottet senast vid fjolårets riksdag i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1956: 103 (punkten 1) i ärendet anført — ytterligare understryka de svårigheter i olika avseenden, som uppenbarligen föreligga för akademien genom det inträdda avbrottet i byggnadsföretagets fullföljande. Utskottet förutsätter att *Kungl. Maj:t* snarast möjligt upptager de i *motionerna* angivna anslagsfrågorna till förnyat bedömande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,
att motionerna I: 185 och II: 86 icke må av riksdagen
bifallas.

6:o) **Göteborgs musikkonservatorium.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergman m. fl.* (I: 67) och den andra inom andra kammaren av herr *Schmidt m. fl.* (II: 74), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att dels till Göteborgs musikkonservatorium under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1957/58 anvisa ett engångsanslag av 125 000 kronor, dels och uppdraga åt Kungl. Maj:t att utfärda villkor för medlens disponering i enlighet med de riktlinjer som angivits i ett i motionerna refererat, av direktören för musikhögskolan, professorn B. A. Carlberg den 15 november 1956 avgivet yttrande.

Hösten 1916 grundades Göteborgs orkesterskola med Wilhelm Stenhammar som inspektor. Elevantalet uppgick vid starten till 15, steg därefter vissa år till 20 för att efter hand minska, så att det vid 1950-talets början uppgick till något tiotal. Skolans verksamhet begränsades hårt av ekonomiska skäl.

I sitt den 4 februari 1954 dagtecknade betänkande »Musikliv i Sverige» föreslog 1947 års musikutredning upprättande av två musikkonservatorier i landsorten, varav ett i Göteborg och ett i södra Sverige. Enligt utredningens förslag borde göteborgskonservatoriet vara 3-årigt med i allt cirka 75 elever, årskostnaderna beräknades till 310 000 kronor. Orkesterskolans huvudman, Göteborgs orkesterförening, startade hösten 1954 en första årskurs av ett treårigt konservatorium. För det första verksamhetsåret anskaffades medel på privat väg. Genom ett engångsanslag av 68 000 kronor tryggade Göteborgs stad verksamheten för det andra läsåret 1955/56. I framställningar den 10 mars och den 2 september 1955 anhöll föreningen om ett statsbidrag å 125 000 kronor för budgetåret 1956/57. Genom beslut den 4 januari 1956 fann Kungl. Maj:t ifrågavarande framställningar icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Sedermera yrkades i två vid 1956 års riksdag väckta motioner (I: 16 och II: 21), att riksdagen måtte dels besluta att å åttonde huvudtiteln uppföra ett engångsanslag av 125 000 kronor till Göteborgs musikkonservatorium för läsåret 1956/57, dels ock hemställa till Kungl. Maj:t om skyndsamt utredning rörande skolans framtida organisation och verksamhet samt om framläggande om möjligt redan för 1957 års riksdag av de förslag, till vilka denna utredning kunde föranleda. Statsutskottet framhöll i sitt utlåtande 1956: 103, att utskottet vid sin prövning av förevarande fråga funnit att goda skäl i och för sig talade för ett understödande av den av Göteborgs musikkonservatorium bedrivna verksamheten. En decentralisering och ett utbyggande av konservatorieutbildningen skulle enligt utskottets mening

utgöra ett värdefullt led i statsmakternas insatser på det kulturfrämjande området. I likhet med vad i motionerna påyrkats ansåg utskottet det oundgängligen nödvändigt att ytterligare utredning förebragtes beträffande förutsättningarna i ekonomiska, organisatoriska m. fl. avseenden för göteborgskonservatoriets framtida verksamhet. Utskottet var däremot icke berett att tillstyrka anvisande för budgetåret 1956/57 av det i motionerna begärda anslaget. Utskottet ifrågasatte emellertid huruvida icke bidrag till kostnaderna för det tredje verksamhetsåret — 1956/57 — kunde lämnas ur lotterimedelsfonden ävensom genom visst understöd från Göteborgs stad. Utskottet hemställde, att motionerna i vad de avsåge medelsanvisning icke måtte av riksdagen bifallas samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle giva till känna vad utskottet anfört i anledning av motionerna. Riksdagen beslöt i enlighet med vad utskottet sålunda föreslagit (Rskr. nr 1956: 252).

Genom beslut den 26 oktober 1956 tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande direktören för musikhögskolan, professorn B. A. Carlberg att såsom sakkunnig verkställa den i utskottets utlåtande angivna utredningen beträffande förutsättningarna i ekonomiska, organisatoriska m. fl. avseenden för musikkonservatoriets framtida verksamhet.

I framställning till Kungl. Maj:t den 13 september 1956 anhöll Göteborgs orkesterförening om ett årligt anslag från och med budgetåret 1957/58 till verksamheten vid musikkonservatoriet. Över framställningen avgav Carlberg utlåtande den 15 november 1956. Carlberg, som beräknade totalkostnaderna för konservatoriets verksamhet läsåret 1957/58 till 125 000 kronor, tillstyrkte — i avvaktan på att utredningen om konservatoriets framtida organisation och uppbyggnad avslutats, vilket beräknades ske under förra hälften av år 1957 — att erforderligt statsanslag beviljades konservatoriet för nyssnämnda verksamhetsår. Genom beslut den 3 januari 1957 fann Kungl. Maj:t ifrågavarande framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Såsom bidrag till kostnaderna för verksamheten vid konservatoriet under verksamhetsåret 1956/57 har Göteborgs stad anvisat ett engångsbelopp av 50 000 kronor, varjämte ett bidrag av 25 000 kronor lämnats ur lotterimedelsfonden.

I *motionerna I: 67* och *II: 74* har anförts bland annat följande.

För att belysa frågan åberopas följande ur utredningsmannens, professorn B. A. Carlbergs skrivelse av den 15 november 1956:

Det är ett angeläget önskemål att utbildningen av musiker decentraliseras i stället för att som nu vara koncentrerad till musikhögskolan i Stockholm. En jämförelse med Danmark ligger här nära till hands; i vårt södra grannland finnes vid sidan av Det kgl. danske Musikkonservato-

rium, som är helt statligt, fyra av staten och respektive kommuner understödda musikkonservatorier, nämligen i Odense, Århus, Ålborg och Esbjerg, och av dessa landsortskonservatorier förutses Det jydsk Musikkonservatorium i Århus bli helt övertaget av staten inom en nära framtid. I ett land som Sverige med dess stora geografiska utsträckning måste behovet av musikaliska utbildningsanstalter i landsorten göra sig gällande i särskilt hög grad.

Musikkonservatorier för högre musikalisk utbildning, d. v. s. för blivande yrkesmusiker och musiktjänstemän, kan emellertid inrättas endast på orter med rikt utvecklat musikliv och god tillgång på högt kvalificerade musikpedagoger. Ingen annan svensk landsortsstad är därvidlag så rikt utrustad som Göteborg. Där finns landets förmämsta symfoniorkester utanför Stockholm och bland orkesterns medlemmar, vilka alla är framstående yrkesmusiker, märkes många skickliga lärare. Utanför orkesterns led finns det gott om musikpedagoger med stor praktik och erfarenhet. Både med hänsyn till stadens egen storlek och dess karaktär av centrum för en folkrik landsdel är det naturligt, att det första statsunderstödda eller helt statliga landsortskonservatoriet förlägges just till Göteborg.

Alldeles oavsett om konservatoriet i Göteborg i framtiden kan utvecklas till en fullständig med musikhögskolan i Stockholm jämbördig läroanstalt eller om det kommer att omfatta blott tre årsklasser med anknytning till ett högstadium vid musikhögskolan, så innebär dess utbildningsmöjligheter för den enskilde studeranden en ekonomisk besparing av väsentlig betydelse.

Musikhögskolans utbildningskapacitet är, såsom flera gånger framhållits i Musikaliska akademiens anslagsäskanden, otillräcklig såväl i fråga om kyrkomusiker och skolmusiklärare som i fråga om yrkesmusiker och musikpedagoger. Visserligen är det möjligt att låta musikhögskolan svälla ut till en betydligt större läroanstalt än den för närvarande är, men det synes dock riktigare, framför allt ur social synpunkt, att genom inrättande av nya konservatorier möjliggöra för en mängd musikstuderande att erhålla åtminstone en del av sin utbildning i hemorten eller dess närhet. Många blivande musiker eller musiktjänstemän måste nu med dryga kostnader skaffa sig denna utbildning genom privatlektioner för att sedan som privatister avlägga examen vid musikhögskolan. Ett treårigt konservatorium i Göteborg har möjlighet att meddela all den undervisning som kräves för att avlägga högre organistexamen. För musiklärarexamen erfordras genomgång av teoretisk-praktisk lärarkurs i Stockholm, vilken kräver åtminstone ett års vistelse i huvudstaden. Denna specialutbildning vid musikhögskolan har nu växt ut till sådana dimensioner, att det vore synnerligen önskvärt att sådan lärarkurs kunde anordnas på åtminstone någon annan ort. Denna fråga måste dock ytterligare utredas.

För innevarande studieår, som sammanfaller med budgetåret, är ekonomin i stort sett säkrad. Detta framför allt genom att Göteborgs stad ännu en gång lämnat ett stort bidrag i den förhoppningen att frågan vid årets riksdag skulle få en definitiv lösning. Det av riksdagen förordade anslaget ur lotterimedelsfonden har även utgått. Konservatoriets ledning har dessutom förvissat sig om bidrag från enskilda för att täcka resterande belopp.

Det torde inte vara möjligt att fortsätta verksamheten, därest inte statsmakterna genom ett beslut markerar sin villighet att överta det ekonomiska ansvaret för konservatoriet. Göteborgs stads bidrag är att

betrakta som engångsföreteelse, då såväl riksdagens uttalande som utredningsmannens yttrande tolkats så, att stora förutsättningar skulle finnas för att staten kommer att överta det ekonomiska ansvaret. För att under mellantiden vidmakthålla organisationen av konservatoriet och bereda de elever som knutits till detsamma fortsatta studiemöjligheter trädde staden till med sitt anslag.

Då en upprustning av musikutbildningen i landet är så uppenbart nödvändig och då de sakkunniga, som haft att yttra sig i denna fråga, liksom förra årets riksdag uttalat sig positivt för att en utbyggnad sker genom ett musikkonservatorium i Göteborg, förefaller det synnerligen ekonomiskt om den verksamhet som redan bedrivs där skulle behöva nedläggas efter innevarande studieårs utgång.

Som framgår av utredningsmannens yttrande skall ytterligare utredas huruvida elevantalet bör omfatta 75 elever mot nu planerade 50 och huruvida musiklejarutbildning skall förläggas till Göteborg. Dessutom har inte slutlig ställning tagits till frågan om reglementets utformning. Enligt vad vi erfarit kan utredningen beräknas vara avslutad under april månad i år. Det torde därför vara möjligt för riksdagen att nu fatta beslut om ett anslag för att därmed markera, att konservatoriet skall ha statligt stöd. På Kungl. Maj:t får sedan ankomma att närmare utforma villkor för medlens disponering efter de riktlinjer, som återfinnes i det förut nämnda yttrandet från utredningsmannen.

Utredningsmannen har beräknat kostnaderna för konservatoriet vid en treårig utbildning med 50 elever till 125 000 kronor. Han har vidare anfört:

Då Göteborgs musikkonservatorium fyller en stor och angelägen uppgift, ledes på ett om kloket och ansvarskänsla vittnande sätt och meddelar en högt stående undervisning, får jag härmed, i avvaktan på att utredning om konservatoriets framtida organisation och uppbyggnad hinner göras samt åberopande ovan citerade yttrande av Musikaliska akademins styrelse, vördsamt tillstyrka att erforderligt statsanslag beviljas konservatoriet för verksamhetsåret 1957/58.

Utskottet. Av den lämnade redogörelsen framgår att för verksamheten vid musikkonservatoriet i Göteborg under innevarande budgetår utgått dels ett anslag ur lotterimedelsfonden å 25 000 kronor, dels ock ett anslag från Göteborgs stad å 50 000 kronor, att Göteborgs orkesterförening anhållit om ett statsanslag, förslagsvis å 125 000 kronor, till verksamheten under budgetåret 1957/58, att chefen för ecklesiastikdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 oktober 1956 tillkallat direktören för musikhögskolan, professorn B. A. Carlberg för att verkställa utredning beträffande förutsättningarna i ekonomiska, organisatoriska m. fl. avseenden för konservatoriets framtida verksamhet, att denna utredning beräknats vara slutförd under första halvåret 1957, att Carlberg — i avvaktan på utredningens färdigställande — tillstyrkt beviljande av erforderligt statsanslag för verksamhetsåret 1957/58 och därvid uppskattat totalkostnaderna till 125 000 kronor, samt att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 januari 1957 funnit ifrågavarande framställningar om statsbidrag för nästa budgetår icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande 1956: 103 (punkten 2) framhöll

utskottet, i anledning av vid fjolårets riksdag väckta motioner, avseende bland annat anvisande av statsmedel till konservatoriets verksamhet, att utskottet vid sin prövning av denna fråga funnit att goda skäl i och för sig talade för ett understödjande av den av konservatoriet bedrivna verksamheten. En decentralisering och ett utbyggande av konservatorieutbildningen skulle enligt utskottets mening utgöra ett värdefullt led i statsmakternas insatser på det kulturfrämjande området. Utskottet, som icke fann sig berett att för budgetåret 1956/57 tillstyrka anvisande av det motionsvis påyrkade anslaget till göteborgskonservatoriets verksamhet, fann emellertid nödvändigt att närmare utredning verkställdes i ärendet. Utskottet gav i skrivelse till Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i sistnämnda avseende anfört.

Den av utskottet ifrågasatta utredningen har såsom ovan nämnts igångsatts och beräknas snart vara avslutad.

Utskottet, som icke anser sig böra tillstyrka bifall till de nu föreliggande motionerna I: 67 och II: 74, förmodar emellertid, att Kungl. Maj:t i avvaktan på att slutlig ställning kan tagas till utredningsmannens förslag i ärendet har för avsikt att av till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel anvisa det belopp, som utöver bidrag från Göteborgs stad kan under nästa budgetår, i varje fall för de redan nu därstädes intagna eleverna, erfordras för upprätthållande av utbildningen vid konservatoriet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att motionerna I: 67 och II: 74 icke må av riksdagen bifallas;

b) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört beträffande verksamheten vid musikkonservatoriet i Göteborg under budgetåret 1957/58.

Stockholm den 26 mars 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Karl Andersson, Ohlon, Näsström, Boman, Hesselbom, Gustaf Andersson, Einar Persson, Thun, Bergman, Pålsson, Holmqvist, Sunne, Nils Theodor Larsson och Arrhén; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Ståhl, fröken Elmén, herrar Rubbestad, Nilsson i Göingegården, Karlsson i Olofström, fröken Olsson, herrar Blidfors, Andreasson, fröken Karlsson, fröken Vinge, herrar Arvidson, Helén och fru Sjövall.

Reservationer

1) vid *punkten 5* (Nybyggnad för musikaliska akademien med musik-högskolan m. m.) av fröken *Vinge*.

2) vid *punkten 6* (Göteborgs musikkonservatorium) av herrar *Ohlon*, *Hesselbom*, *Bergman*, *Sunne*, *Ståhl*, fröken *Elmén*, herr *Andreasson* och fru *Sjövall*, vilka ansett, att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 8, som börjar med »Utskottet, som» och slutar med »vid konservatoriet», bort ha följande lydelse:

»Då det synes utskottet angeläget att verksamheten vid Göteborgs musikkonservatorium icke avbrytes, finner utskottet sig i så måtto böra tillstyrka bifall till motionerna I: 67 och II: 74 att ett begränsat anslag av 75 000 kronor anvisas för budgetåret 1957/58, varvid förutsättes, att Göteborgs stad understöder konservatoriet med belopp, som härutöver kan bli erforderligt.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 67 och II: 74, till Göteborgs musikkonservatorium för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 75 000 kronor.»
